

KESKI-SUOMEN LIITTO

Toimintaohje: Ilmoituskanava

Keski-Suomen liitto

Maakuntahallitus 13.12.2024, §120

Sisällysluettelo

1. Toimintaohjeen tausta ja tarkoitus	3
2. Yleiset periaatteet	3
2.1 Lain soveltamisala	3
2.2 Väärinkäytösten tunnistaminen ja niihin puuttuminen	4
2.3 Ilmoittajan suojele.....	5
2.4 Ilmoitusten vastaanottajien ja käsittelyryhmän nimeäminen	6
2.5 Henkilötietojen käsittely	6
3. Ilmoituskanavan toimintaprosessi	6
3.1 Ilmoituksen tekeminen	6
3.2 Ilmoituksen käsittely.....	7
3.3 Ilmoituksen jatkotoimet	8
4. Ohjeen voimaantulo ja ajan tasalla pitäminen	9

1. Toimintaohjeen tausta ja tarkoitus

Keski-Suomen liiton ilmoituskanava on väylä ilmoittaa vakavista väärinkäytös- ja korruptioepäilyistä nimettömästi. Ilmoituskanava mahdollistaa ilmoituksen vastaanottamisen ja kommunikoinnin ilmoittajan kanssa nimettömästi sekä asian selvittämisen.

Ilmoituskanavaa koskeva säätely perustuu lakiin Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta 1171/2022, ns. ilmoittajansuojelulakiin, jonka perustana on EU:n ns. whistleblower-direktiivi (EU) 2019/1937. Laki on tullut voimaan 1.1.2023. Uusi lainsäädäntö vahvistaa ilmoittajien suojelua ja kannustaa avoimuuteen, edistäen samalla hyvää hallintotapaa ja yleistä etua.

Lainsäädäntö edellyttää ilmoituskanavan perustamista organisaatioilta, joissa henkilöstön määrä on säännöllisesti vähintään 50 työntekijää. Keski-Suomen liiton henkilömäärä jää alle lain edellytyksen, mutta Keski-Suomen liitto on ottanut käyttöön ilmoituskanavan toimiessaan julkisen rahoituksen välittäjänä.

Tässä toimintaohjeessa kuvataan ilmoittajansuojelulain velvoittaman ilmoituskanavan yleiset periaatteet ja toimintaprosessit sekä kuinka ilmoittajansuojelusta huolehditaan.

2. Yleiset periaatteet

2.1 Lain soveltamisala

Väärinkäytös viittaa väärään tai sopimattomaan toimintaan, jossa henkilö käyttää valtaansa, asemaansa tai resurssejaan tavalla, joka ei ole lain, sääntöjen tai yleisesti hyväksytyjen käytänteiden mukaista. Väärinkäytös voi olla joko tahallista tai tahatonta, mutta sen seuraukset ovat voivat olla vakavia niin yksilölle, yhteisölle kuin yhteiskunnallekin. Havaitsematta jääneet väärinkäytökset ja rikkomukset aiheuttavat merkittävää taloudellista ja yhteiskunnallista haittaa. Väärinkäytösten vaikutukset voivat näkyä esimerkiksi julkisten varojen käytössä tai yritysten tasapuolisten toimintaedellytysten toteutumisessa.

Voimassa oleva lainsäädäntö velvoittaa organisaatioita selvittämään ilmoitusten paikkansapitävyyttä ja ryhtymään toimiin väärinkäytökseen puuttumiseksi.

Lakia sovelletaan seuraaviin lainsäädännönaloihin:

- julkiset hankinnat (pl. puolustus- ja turvallisuushankinnat)
- finanssipalvelut, -tuotteet ja -markkinat
- rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estäminen
- tuoteturvallisuus ja vaatimustenmukaisuus
- liikenneturvallisuus
- ympäristönsuojelu
- säteily- ja ydinturvallisuus
- elintarvikkeiden ja rehujen turvallisuus sekä eläinten terveys ja hyvinvointi
- Euroopan unionin toiminnasta annetun sopimuksen 168 artiklan tarkoittama kansanterveys

- kuluttajansuoja
- yksityisyyden ja henkilötietojen suoja sekä verkko- ja tietojärjestelmien turvallisuus

Lakia sovelletaan 1 momentissa tarkoitetuissa asioissa tekoihin tai laiminlyönteihin, jotka on säädetty rangaistavaksi, joista voi seurata rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus taikka jotka voivat vakavasti vaarantaa lainsäädännön yleisen edun mukaisten tavoitteiden toteutumista.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, lakia sovelletaan sellaisten henkilöiden suojeluun, jotka ilmoittavat:

- Euroopan unionin varainhoitoa tai menojen toteuttamista tai unionin tulojen taikka varojen keräämistä koskevan lainsäädännön tai määräysten rikkomisesta;
- Euroopan unionin tai kansallisten avustusten tai valtiontukien myöntämistä, käyttämistä tai takaisinperintää koskevan lainsäädännön tai ehtojen rikkomisesta;
- Euroopan unionin tai kansallisten kilpailusääntöjen rikkomisesta;
- Euroopan unionin tai kansallisen yritysten ja yhteisöjen verotusta koskevan lainsäädännön rikkomisesta taikka järjestelystä, jonka tarkoituksena on saada yritysten tai yhteisöjen verotusta koskevan lainsäädännön tavoitteen tai tarkoituksen vastaista veroetua; tai
- muun kuin 1 momentin 10 kohdassa tarkoitetun Euroopan unionin tai kansallisen kuluttajan suojaamiseksi säädetyn lainsäädännön rikkomisesta.

Edellä mainitut kohdat kuuluvat lain soveltamisalaan riippumatta siitä, millainen seuraamus ilmoitettavaan rikkomiseen voi liittyä.

Ilmoituskanava on vakavien väärinkäytösten ilmoittamista varten luotu palvelu, jonne voi ilmoittaa lain soveltamisalaa koskevista väärinkäytöksistä. Tehdyillä ilmoituksilla on merkittävä rooli taloudellisten väärinkäytösten paljastumisessa. Ilmoituskanava ei kuitenkaan ole yleinen palautekanava. Lain mukaan tahallisesti vääriä tietoja ilmoittanut tai julkistanut ilmoittaja voi joutua asiassa korvausvastuuseen.

2.2 Väärinkäytösten tunnistaminen ja niihin puuttuminen

Keski-Suomen liitolla on käytössään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje. Keski-Suomen liiton sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on tunnistaa organisaation toimintaympäristön muutokset ja niiden mukanaan tuomat riskit ja mahdollisuudet. Riskienhallinnalla tähdätään organisaation toiminnan häiriöttömyyteen ja tuloksellisuuteen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje määrittelee organisaation riskienhallinnan järjestelmän, toimijat ja heidän tehtävänsä sekä riskienhallinnan prosessit, seurannan ja raportoinnin.

Väärinkäytösten tunnistaminen ja niistä raportointi esihenkilölle kuuluu organisaation työntekijöiden velvoitteisiin. Jos väärinkäytösepäilyn havainnut työntekijä kokee, ettei hän voi ilmoittaa havainnostaan suoraan esihenkilölleen ja kokee tarvitsevansa suojelua vastatoimilta, työntekijä voi tehdä nimettömän ilmoituksen ilmoituskanavaan. Väärinkäytöksiin puuttuminen on organisaation johdon tehtävä.

2.3 Ilmoittajan suojelu

Uusi lainsäädäntö luo luottamuksellisen ympäristön ilmoitusten tekemiselle ja korostaa ilmoittajien merkitystä väärinkäytösten paljastamisessa. Ilmoituskanava tarjoaa yksilöille mahdollisuuden ilmoittaa työnsä yhteydessä havaitsemistaan lainvastaisista toimista turvallisesti ja luottamuksellisesti ilman pelkoa vastatoimista, kuten irtisanomisesta tai mainehaitasta.

Ilmoittajansuojelu koskee sekä julkisella että yksityisellä sektorilla työskenteleviä, jotka työtehtäviensä luonteesta riippumatta ovat voineet työnsä yhteydessä saada tietoa väärinkäytöksistä ja jossa ilmoittajat voivat joutua kärsimään vastatoimista, jos he ilmoittavat havainnoistaan (henkilöllinen soveltamisala). Laissa säädettyä suojelua koskevia säännöksiä sovelletaan ilmoittajaan seuraavissa asemissa:

- työ- tai virkasuhde
- itsenäinen ammatinharjoittaja
- osakkeenomistaja
- yhteisön tai säätiön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsen tai toimitusjohtaja
- vapaaehtoistyöntekijä
- harjoittelija

Suojelua koskevia säännöksiä sovelletaan myös ilmoittajaan, joka on saanut rikkomista koskevia tietoja 1 momentissa tarkoitettua työtä edeltäneiden neuvottelujen aikana tai sittemmin päättyneen työnsä aikana.

Suojelua voivat saada tietyissä tilanteissa myös muut henkilöt kuin ilmoittaja itse, jos he voivat joutua vastatoimien kohteeksi. Tällaisia suojeltavia henkilöitä voivat olla esimerkiksi ilmoittajaa ilmoittamismenettelyssä avustavat henkilöt ja kolmannet henkilöt eli sivulliset, joilla on yhteyksiä ilmoittajaan ja jotka voivat työnsä yhteydessä joutua vastatoimien kohteeksi.

Ilmoittajansuojelulain mukaiseen suojeluun edellytyksiä ovat:

- Yhteys työhön: tieto tai epäily rikkomuksesta tulee saada työssä tai sen yhteydessä
- Vilpittömämpi mieli: ilmoitus on tehty vilpittömässä mielessä, ei paikkaansa pitämättömien tai huhupuheiden varassa
- Perusteltu syy: ilmoittajalla on perusteltu syy uskoa ilmoitettavien tietojen kuuluvan lain aineelliseen soveltamisalaan
- Oikea kanava: ilmoitus tehdään ensisijaisesti organisaation omaan ilmoituskanavaan, mutta perustellusta syystä viranomaisen ylläpitämään ilmoituskanavaan

Ilmoituksen käsittelyssä on noudatettava muutamia ilmoittajan suojelun kannalta keskeisiä periaatteita. Nimetty ilmoituksen käsittelyryhmä toimii puolueettomasti ja luottamuksellisesti. Heitä sitoo henkilötietojen salassapitovelvollisuus (pl. viranomaiset). Käsittelyryhmä sitoutuu käsittelemään kaikki saapuneet ilmoitukset asianmukaisesti ja viestii prosessin etenemisestä ilmoituksen tekijälle lain määräaikojen puitteissa. Työnantajaa sitoo kielto ilmoittajaan kohdistuvilta vastatoimilta. Vastatoimien kohteeksi joutuneella ilmoittajalla on oikeus hyvitykseen tai vahingonkorvaukseen.

2.4 Ilmoituksen vastaanottajien ja käsittelyryhmän nimeäminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan työtehtävät ml. ilmoituskanavan hallinnointi kuuluvat hallintojohtajan toimenkuvaan. Hallintojohtajan tehtävänä on huolehtia prosessin toimivuudesta ja ilmoitusten käsittelystä toimintaohjeen mukaisella tavalla.

Maakuntajohtaja nimittää ilmoituksen vastaanottajat viranhaltijapäätöksellä. Ilmoituksen vastaanottajat edustavat monipuolista asiantuntijuutta. Ilmoituksen johtaessa muodolliseen tutkintaan, maakuntajohtaja voi nimetä käsittelyryhmään muita asiantuntijoita, joiden mukana olo on ilmoituksen paikkaansa pitävyyden selvittämisen kannalta perusteltua. Käsittelyryhmän nimeäminen tehdään viranhaltijapäätöksenä ja tallennetaan ilmoitukseen liittyvän aineiston ohella asianhallintajärjestelmään. Mikäli ilmoitus koskee käsittelyryhmän jäsenten, on hänen jättäytyttävä pois ilmoituksen käsittelystä. Mikäli ilmoitus koskee maakuntajohtajaa, käsittelyryhmästä päättää maakuntahallituksen puheenjohtaja.

2.5. Henkilötietojen käsittely

Keski-Suomen liiton ilmoituskanavan henkilötietojen käsittely perustuu ilmoittajansuojelulakiin. Henkilötietoja käsittelevät vain nimetyt ilmoituksen käsittelijät, joita koskee salassapitovelvollisuus. Ilmoituksen käsittelystä vastaava henkilö voi antaa tietoja (ml. henkilötietoja) ilmoituksesta nimetylle henkilölle, mikäli se on välttämätöntä ilmoituksen paikkaansa pitävyyden varmistamiseksi. Tietoja (ml. henkilötietoja) voidaan antaa salassapitosäännösten estämättä toimivaltaiselle viranomaiselle, esitutkintaviranomaiselle, syyttäjälle tai ilmoituksen kohteelle oikeudellisen vaateen laatimiseksi, esittämiseksi tai puolustamiseksi tuomioistuimessa tapahtuvassa käsittelyssä tai tuomioistuimen ulkopuolisessa oikeudellisessa tai hallinnollisessa menettelyssä.

Ilmoitukseen liittyvät asiakirjat ml. ilmoituksen kannalta tarpeelliset henkilötiedot säilytetään Keski-Suomen liiton asianhallinnassa vähintään viisi (5) vuotta, ellei muu lainsäädäntö velvoita säilyttämään tietoja pidempään.

Ilmoituskanavan käyttöönotto on esitelty henkilöstön yhteistyöryhmässä. Ilmoituskanavasta on laadittu [tietosuojaseloste](#), joka auttaa ilmoittajaa ymmärtämään, mitä henkilötietoja hänestä kerätään ja miksi, miten henkilötietoja säilytetään ja luovutetaan sekä mitkä ovat hänen yksityisyyden suojaansa liittyvät oikeutensa. Tietosuojan vaikutustenarviointi (DPIA) tehdään ja dokumentoidaan.

3. Ilmoituskanavan toimintaprosessi

3.1 Ilmoituksen tekeminen

Keski-Suomen liitolla on käytössä ulkopuolisen palveluntarjoajan tarjoama ilmoituskanava, joka löytyy Keski-Suomen liiton [verkkosivuilta](#). Ilmoituskanava on anonyymi eli ilmoituksen voi jättää nimettömästi. Ilmoitus tehdään kirjallisesti. Ilmoittaja saa palvelun kautta vastaanottokuitituksen, joka tulee tehdä seitsemän (7) päivän kuluessa ilmoituksen vastaanottamisesta.

Laki edellyttää ilmoituksen tekemistä ensisijaisesti organisaation omaan sisäiseen ilmoituskanavaan. Perustellusta syystä ilmoitus voidaan tehdä myös ulkoiseen viranomaiskanavaan eli oikeuskanslerinviraston ilmoituskanavaan ([linkki](#)). Perustelluja syitä ovat esimerkiksi sisäisen ilmoituskanavan puuttuminen tai sisään pääsemisen hankaluudet, perusteltu epävarmuus ilmoituksen käsittelystä tai lain edellytys ilmoittaa asiasta muualla. Viime kädessä ilmoittajalla on oikeus luovuttaa tietonsa medialle asian selvittämisen edistämiseksi.

Poikkeuksena, suojelua koskevia säännöksiä sovelletaan ilmoittajaan, joka ilmoittaa rikkomisesta suoraan toimivaltaiselle Euroopan unionin toimielimelle tai laitokselle (esim. Finanssivalvonnan ilmoituskanava).

3.2 Ilmoituksen käsittely

Ilmoituksen saavuttua ilmoituskanavaan, nimetyt vastaanottajat saavat asiasta automaattisen ilmoituksen. Ilmoituksia käsittelevät vain organisaation tähän tehtävään nimeämät ilmoitusten vastaanottajat. Ilmoituksen käsittely käynnistyy saapuneen ilmoituksen esiselvityksellä ja luokittelulla. Esiselvityksen pohjalta ilmoituksen vastaanottajat tekevät esityksen ilmoituksen jatkotoimista. Jatkotoimia voivat olla muodollisen tutkinnan aloittaminen, siirtäminen johdon jatkoselvitettäväksi (esimerkiksi tilanteissa, joissa ilmoitus ei koske lain soveltamisalaa) tai ilmoituksen tutkinnan päättäminen.

Mikäli ilmoitus johtaa muodollisen tutkinnan aloittamiseen, muodostetaan ilmoituksen käsittelyryhmä. Käsittelyryhmään kuuluvat ilmoituksen nimetyt vastaanottajat sekä mahdollisesti muita ilmoituksen vastaanottajien kutsumia asiantuntijoita, joiden mukana olo on ilmoituksen paikkaansa pitävyyden selvittämisen kannalta perusteltua. Ilmoitusten käsittelystä vastaavan henkilön tai henkilöiden tulee voida hoitaa tehtävänsä puolueettomasti ja riippumattomasti.

Käsittelyryhmän tehtävinä ovat:

- ilmoituksen luokittelu, käsittely ja tutkinta
- yhteydenpito ilmoittajaan
- ilmoituksen seuranta ja raportointi
- ilmoituksen kirjaaminen ja säilytys voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti
- henkilötietojen käsittely ja salassapito voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti

Kuva 1. Prosessikuva

Ilmoittajan rooli asian selvityksessä ei pääty ilmoituksen lähettämiseen. Ilmoituksen käsittelijät saattavat tarvita ilmoittajalta lisätietoa tai vastauksia tarkentaviin kysymyksiin. Ilmoittajalla ei ole velvollisuutta vastata lisätietopyyntöihin, mutta yhteydenpito ilmoitusten käsittelijöiden kanssa parantaa mahdollisuuksia ilmoitetun asian selvittämiseen ja rikkomukseen puuttumiseen.

Käsittelyryhmä suorittaa ilmoituksen tutkinnan ilmoituksen edellyttämässä laajuudessa. Tutkinta voi sisältää esimerkiksi erilaista tiedon keruuta, lisätietojen pyytämistä ilmoittajalta ja asianomaisten haastatteluja.

3.3 Ilmoituksen jatkotoimet

Tutkinnan valmistuttua käsittelyryhmä raportoi tuloksista johdolle sekä tekee suosituksen korjaavista toimenpiteistä, jos tutkimuksessa havaitaan niille tarvetta. Esityksen pohjalta johto tekee päätöksen korjaavista toimenpiteistä. Korjaavia toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi prosessin kehittäminen, valvonnan parantaminen, sopimuksen purkaminen, kurinpidolliset tai rikosoikeudellisen toimenpiteet. Ilmoituksen jatko toimien vakavuus huomioiden johto informoi tarvittaessa maakuntahallitusta. Maakuntahallitus huolehtii kuntayhtymän sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Ilmoittajalla on oikeus saada kolmen (3) kuukauden kuluessa tieto siitä, mitä toimenpiteitä jätetyn ilmoituksen perusteella on suoritettu tai suunnitellaan suoritettavan ja mahdollisuuksien mukaan toimenpiteiden tuloksista.

Käsittelyryhmä huolehtii ilmoituksen käsittelyn huolellisesta dokumentoinnista prosessin eri vaiheissa. Ilmoitus ja sen tutkintaan liittyvät asiakirjat säilytetään Keski-Suomen liiton asianhallinnassa vähintään viisi (5) vuotta, ellei muu lainsäädäntö velvoita säilyttämään tietoja pidempään. Aineiston

julkisuus määräytyy voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Käsittelyryhmä tekee myös tarvittavat ilmoitukset ulkopuolisille viranomaisille. Ulkopuolisia viranomaisia voivat olla esimerkiksi poliisi, tietosuojavaltuutetun toimisto, rahoituksen jälkitoimia keskitetysti hoitava Pohjois-Pohjanmaan liitto, European Public Prosecutor's Office (EPPO) ja Euroopan petostentorjuntavirasto (OLAF).

4. Ohjeen voimaantulo ja ajan tasalla pitäminen

Tämä ohje tulee voimaan 1.1.2025 alkaen. Maakuntahallitus hyväksyy ilmoituskanavaan koskevan toimintaohjeen ja antaa toimistolle valtuudet tehdä asiakirjaan teknisluonteisia muutoksia. Toimintaohjeen tekniset korjaukset ja päivitykset menettelytapoihin tekee Keski-Suomen liiton johtoryhmä. Ohje tuodaan maakuntahallituksen käsittelyyn, kun liiton toiminnassa tapahtuu sellaisia rakenteellisia muutoksia, jotka edellyttävät ohjeen päivittämistä.